

M K B

**BARLANGKUTATÓK
SZABLYÁR PÉTER
SZAKMAI TALÁLKOZÓJA
2016. november 18-20.**

**Eger, Eszterházy Károly Egyetem
(lásd a 4. oldalt)**

**PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
KÖZLEMÉNYEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK**

**2016.
szeptember-október**

T Á J É K Ö Z T A T Ó

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Egy elkésett megemlékezés

Várnai Bertalan

1922. október 5. Aggtelek – 2014. augusztus Aggtelek

A rimaszombati polgári iskola elvégzése után 1950-ben szegődött a Dancza János által igazgatott Baradla-barlanghoz. A barlang villanyvilágítása ebben az időben nagyon rossz állapotban volt, Dancza ezért kitanította villanyszerelő szakmunkásnak. Jakucs László barlangigazgatósága alatt barlang-üzemvezető helyettes lett és Jakucs kutatótársaként kutatta a Baradla- és Béke-barlangokat. 1961-ben részt vett a fagygyúfáklyás expedícióban és annak előkészítésében. 1969 novemberében korát meghazudtoló energiával részt vett a bódvaszilasi Meteor-barlangban történt mentésben.

Magyari Gábor és Baross Gábor barlangigazgatósága alatt is igazgatóhelyettesként dolgozott, a Baradla-barlang hangversenytermében sok komolyzenei és beat koncert szervezője volt. Igazgatta a Baradla-barlangot és környezetét akkor is, mikor bányásznapokon 10 ezernél is több ember fordult meg a barlang előtti téren. Első munkahelyéről, a szeretett Baradla-barlangtól ment nyugdíjba 1982-ben. Nagyon szigorú, de emberséges főnök volt.

*Adamkó Péte
hajdani beosztott munkatársa*

Tarjányi Lajos

1954. október 20. Jósvalfó – 2016. március 9. Aggtelek

A barlangász körökben csak „Mamut” néven ismert Tarjányi Lajos jósvalfői születésű gyerekként már ifjú kora óta ismerte a barlangászokat. A Kecő-szög legutolsó házában nevelkedett két testvérével, igen szegény körülmények között. Édesapja a Baradla-barlang teherautósóforja volt, édesanyja a Tengerszem szálló konyháján dolgozott. Nyáridőben Piri mama fagyfalatot mért a barlanglátogatóknak és köztük nekünk, barlangosoknak is.

Lajos véletlenül került a barlangászok közé, de annál nagyobb lelkesedéssel barlangászott, és kapcsolódott be a Baradla csoport kutatómunkájába. Kedvence a Baradla- és Béke-barlangok voltak, munkahelye is az Aggteleki Nemzeti Parknál volt. Túrákat vezetett nagy élvezettel és lelkesedéssel. Aggteleken házat épített magának és családjának.

De sorsa szomorúra fordult, felesége és gyereke elhagyta, megmaradt viszont a barlangok iránti szeretet. Elszegényedve és villanyvilágítás híján esténként karbidlámpája fényénél olvasta el többször is az összes magyar nyelvű barlangos könyvet, míg súlyos betegsége végleg le nem tetette vele.

Nyugodj békében, Lajos barátom!

Adamkó Péter

Iosif Viehmann

1925. szeptember 1. Kolozsvár – 2016. augusztus 7. Kolozsvár

Mi barlangkutatók, akiknek szerencséje volt vele kutatni vagy túrázni, csak Pepi-nek szólítottuk. Német apától és román anyától született barlangkutató barátunk, aki jól beszélt nyelvünket is, 91 éves korában végleg elhagyta barlangkutató családját.

Geológusként Temesváron végzett, 1956-tól vezető kutató, majd igazgatóhelyettes a kolozsvári Emil Racovița Barlangtani Intézetben. 1961-ben lett egyetemi professzor, kiemelkedő tudományos kutatási területe a heliktitek kristályformáinak alakulása és a barlangi gyöngyök keletkezése. Jelentősebb feltáró kutatásokban is részt vett,

sokáig kutatta és térképezte Románia akkori legmélyebb barlangját, a Radnai-havasokban lévő 461 méter mély Tăușoare-barlangot. A Bihar-hegység Száraz-völgyében a Vertopi-jégbarlangban megtalálta a „Vertopi ősember” leletet. Részt vett a Csodavár barlangjának felfedezésében és térképezésében is, ami a maga idejében nagy technikai eredménynek számított. Az Aranyosfői (Szkerisórai)-jégbarlang és környéke volt legkedvesebb kutatási területe, a barlangról több nyelven kiadott könyvet is írt.

Egyetemi éve alatt 19 fős big band együttest alapított, élete végéig igen nagy volt a jazz zene iránti vonzalma, két nemzetközi akadémia jazz tanszékén is oktatott.

81 éves korában egyedül öregkori élettani kísérletet végzett 10 napig a Szelek-barlangjában. 2010-ben romániai akadémiai díjat kapott, 2004-ben Kolozs megye díszpolgára, 2014-ben Kolozsvár díszpolgára címmel tüntették ki.

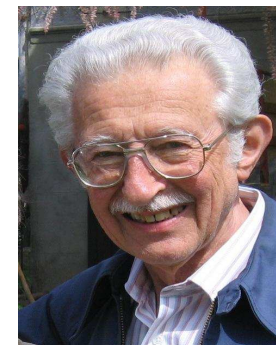
Legutoljára mi magyar barlangkutatók a Szelek-barlangjának 50 éves felfedezésének ünnepségén, Sonkolyoson örülhettünk társaságának. Magyarországon is többször járt és bejárta hazánk jelentősebb barlangjait. Szinte első külföldi vendégként látogatta meg a József-hegyi-barlangot. Isten nyugosztaljon, Pepi!

Adamkó Péter

PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

Dr. Dénes György

a Magyar Barlangi Mentőszolgálat, a Barlangi Mentők Nemzetközi Szervezete, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, a Meteor Természetbarátok Turista Egyesülete tiszteletbeli elnöke, a Magyar Természetjáró Szövetség, a Magyar Földrajzi Társaság tiszteleti tagja, Aggtelek és Bódvaszilás községek díszpolgára, Pro Natura-díjas és MTESZ-díjas geográfus, történész, jogász, gyémántdiplomás, ny. tudományos tanácsadó, számos hazai és külföldi tudományos elismerés és állami kitüntetés birtokosa

emlékére

2016. október 2-án 15 órai kezdettel megemlékezést tartunk a Pál-völgyi-kőfejtőben,

melyre várjuk barátait, tisztelőit, egykori barlangász társait
a Magyar Barlangi Mentőszolgálat elnöksége.

ELŐADÁSOK

Szeptember 30. péntek 19.00

Inverse Everest – Fotó-expedíció a föld legmélyebb barlangjába

Helyszín: Marczibányi téri Művelődési Ház (1022 Budapest, Marczibányi tér 5/a)

A Föld legmélyebb barlangja az Abháziában található Krubera-Voronya barlang, amelyben búvárfelszereléssel 2196 m mélyre lehet lejutni. A 2016. augusztus 1. és 30. között zajló Inverse Everest expedíció (tagjai: Ambrus Gergely, ifj. Adamkó Péter, Jáger Attila, Tóth Attila, akikhez a helyszínen csatlakozott Fabian Botond erdélyi barlangkutató) a barlang száraz végpontjának, a 2080 m mélyen elhelyezkedő Game Over teremnek elérését, és a barlang fotós, illetve filmes dokumentálását tűzte ki célul. A végpontra vezető út során 9 napot töltöttek a föld alatt. Előadásukban az elkészült felvételek segítségével mesélnék megpróbáltatásairól, kalandjaikról.

Belépődíj: 500 Ft

Október 26. szerda 19 óra

Underground Budapest

Helyszín: DocuArt Mozi

1092 Budapest, Ráday u. 18. Erkel u. 15. (Bejárat az Erkel utcai kapun!)

Belépődíj nincs, de pár száz forintnyi adományt szívesen vesznek a nézőktől a helyiség fenntartására.

Varga Livius, a népszerű Quimby együttes alapító zenésze rendhagyó kísérletre vállalkozott: alászállt a Kőbányai labirintusként ismert pincerendszerbe, ahol három napot töltött el teljes magányban és sötétségben, egy zártláncú kamerarendszer által folyamatosan felügyelve. Kőbányáról az éjszaka leple alatt szállították át a Pál-völgyi-barlangba, ahol újabb három napig élt teljesen elzárva a külvilágtól. Egyedüli társa eközben egy éjjellátó kézikamera volt csupán, amivel folyamatosan dokumentálta élményeit. Livius földalatti élményei adják az összekötő jeleneteket ebben az ismeretterjesztő filmsorozatban, ami szórakoztatóan, de mégis tudományos alaposággal mutatja be a Budapest alatt rejlő bunkerek és barlangok világát.

rendező: *Lerner Balázs*

forgatókönyvíró: *Molnár Attila Dávid*

operatőr: *Tóth Zsolt Marcell*

közreműködő: *Varga Livius, Spilák Klára*

szerkesztette: *Balázs Gergely*

HALOTTAK, EMLÉKÉÜL – ÉLŐK INTELMEÜL

Szokásos csendes megemlékezésünket 2016. november 2-án, szerdán 17,30 órakor tartjuk a Szemlő-hegyi-barlang fölötti Barlangkutató Emlékkertben.

Mindenkit szeretettel várunk.

Titkárság

TÁMOGATÓINK

Kollár K. Attila 5000 Ft

Marik Gyula 5000 Ft (Verocs Szo.-nak)

Szűcs Attila 50 000 Ft (Verocs Szo.-nak)

Adventure Caving 40 000 Ft

Az adományokat szívből köszönjük.

BARLANGKUTATÓK „SZABLYÁR PÉTER” SZAKMAI TALÁLKOZÓJA

2016. november 18-20.

Eger, Eszterházy Károly Egyetem

Az idei rendezvény aktualitását a Myotis Barlangkutató Egyesület megalakulásának 40. évfordulója adja, az általuk szervezett pénteki terepi kirándulás az ő kutatási területükbe nyújt betekintést.

Helyszín: A rendezvény helyszíne az Eszterházy Károly Egyetem Természettudományi Kara lesz (Eger, Leányka út 4. C épület).

Részvételi díj: 4000 Ft, MKBT tagoknak 2000 Ft, mely a rendezvényre elnyert támogatás eredményeképpen **magában foglalja a pénteki egész napos autóbuzos terepbejárást, továbbá a szombati és vasárnapi ebédet, illetve a szombat esti hagyományos zsiroskenyér partyt is.** Azok az MKBT tagok, akik a regisztrációnál 2017. évi tagdíjukat is rendezik, a részvételi díjból **50 %-os** kedvezményben részesülnek.

A rendezvényt a
Nemzeti Kulturális Alap
támogatja

Szállásfoglalás: a Társulat a Wigner Középiskola Kollégiumában központilag foglalja szállást azoknak, akik ezt kérik, s vállalják, hogy a részvételi és szállásdíjat legkésőbb november 14-ig a Társulathoz befizetik. A kollégium az előadások színhelyétől 15 percnyi gyaloglásra van. (<http://www.wignerkollegium.hu/szallas>)

Szállásárak:

2 ágyas fürdőszobás szoba 1 napra 2600 Ft/fő, több napra 2400 Ft/fő.

3 ágyas kollégiumi szoba közös fürdőszobával 1 napra 2000 Ft/fő, több napra 1900 Ft/fő.

18 év fölött napi 450 Ft idegenforgalmi adót kell fizetni.

Pénteki terepi program (november 18.):

"A" változat: végig aszfalt úton – vezetni Dr. Hevesi Attila

1. Egerből Lillafüred felé a 21-es kilométerig megyünk, ahol az aszfaltút mellett leparkolunk. 100 m-en belül az alábbi három barlangot tudjuk megnézni, nagy részét utcai ruhában, de alapfelszereléssel szinte mindent:

- Kőháti-barlang,
- Kőháti Meander-barlang
- Illus-kúti-barlang

2. A kőháti-barlangoktól továbbmenve a bánya-hegyi sorompón keresztül felmegyünk Nagy-mezőre, ahol megnézzük az alábbi barlangok bejáratát:

- Nagymezői-víznyelő-barlang
- Nagymezői-zsomboly
- Nagymezői-hasadékbarlang

3. Továbbmegyünk a Zsidó-rétig, ahol felszíni séta keretében megnézzük:

- Mohos-töbör
- Zsidó-réti-barlang
- Fekete-sári-sziklaodú

4. Opciósan: Szilvásvárad felé lemenve a Szalajka-forrásbarlang táróját nézhetjük meg, ha megkapjuk a vízművektől az engedélyt. Onnan vissza Egerbe.

"B" változat: Olasz-kaputól 4 km dózer úton + gyalog 6 km-es kör – vezeti Lengyel János

1. Egerből Lillafüred felé a 21-es kilométerig megyünk, ahol az aszfaltút mellett leparkolunk. 100 m-en belül az alábbi három barlangot tudjuk megnézni, nagy részét utcai ruhában, de alapfelszereléssel szinte mindent:

- Kőháti-barlang,
- Kőháti Meander-barlang
- Ilus-kúti-barlang

2. A kőháti-barlangoktól tovább menve a bánya-hegyi sorompón keresztül felmegyünk Olasz-kapuig, onnan dózer úton Kálmán-rétig kb. 4 km. Onnan 2 km gyalog oda, 2 km vissza:

- Vöröskő-völgyfői-barlang
- Vöröskő-oromi-barlang

3. Pes-kő + Pes-kő-katlan barlangjai

4. Opciósan: Szilvásvárad felé lemenve a Szalajka-forrásbarlang táróját nézhetjük meg, ha megkapjuk a vízművektől az engedélyt. Onnan vissza Egerbe.

A kirándulásokra Egerből induló bérelt autóbusszokkal kerül sor, melyeken a helyeket a jelentkezés sorrendjében töltjük fel.

Jelentkezés: A regisztrációval, szállásfoglalással, kirándulással, helyszínnel kapcsolatos tudnivalókat, valamint az előadások, vetítések beosztását rövidesen a honlapon, a levelezőlistán és a Facebook-on tesszük közzé. Kérjük, figyeljétek ezeket! A végleges program a Tájékoztató november–decemberi számában is megjelenik.

A rendezvény ideje alatt lehetőség lesz az egyetem műemlékkönyvtárának és a Varázstoronynak a meglátogatására is.

Program : Kedvcsinálónak közöljük az eddig bejelentett előadások listáját (a sorrend és beosztás nem végleges). További előadásokra jelentkezést **október 3-ig** tudunk fogadni.

Társulati élet, csoportélet, csoportbeszámoló

Kosztra Barbara: Mi történt az MKBT háza táján a 2015-ös szakmai napok óta?

Böröcsök Péter: Áttekintés az Oktatási Szakosztály munkájáról. Hogyan tegyük még hatékonyabbá a képzést?

Hegedűs Gyula: A Magyar Barlangi Mentőszolgálat tevékenysége az elmúlt 5 évben (2011–2015)

Lengyel János: 40 éves a Myotis Barlangkutató Egyesület

Kovács Richárd: 25 év a Csévi-szirteken – Ariadne-barlangrendszer

Tóth Attila: Pál-völgyi-barlang és a Bekey csoport 35 éve

Tudományos kutatás

Dr. Surányi Gergely: Müontomográfias kutatás a Királylaki-táróban

Dr. Angyal Dorottya–Efraín Chavez-Solíz–Dr. Nuno Simoes–Dr. Benjamin Magaña: Újabb zoológiai felfedezések Yucatán állam víz alatti barlangjaiban (Yucatán-félsziget, Mexikó)

Virág Magdolna–Dr. Mindszenty Andrea–Dr. Leél-Össy Szabolcs: A barlangok mikrovilága

Gruber Péter: Élettelen természeti értékek megőrzése az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság területén

Csondor Katalin–Eröss Anita–Horváth Ákos–Szieberth Dénes: Karszt kutatás természetes nyomjelzőkkel a Budai Termálkarszton

Dr. Angyal Dorottya–Balázs Gergely–Dányi László: Szemelvények az elmúlt évek hazai barlangzoológiai kutatásaiból

Slíz György: Miről árulkodik a huzat? Új gondolatok, összefüggések és mérési elvek a feltáró kutatás szolgálatában

Nyíró Ádám Artúr: Barlangászok a Késő bronzkorban

Történeti / szakirodalmi áttekintés

Regős József: A Szalajka-völgy egy barlangkutató szemével

Dr. Lénárt László: Barlangos motívumú postabélyegek

Csepreghy Ferenc József: Pénz-pataki-víznyelőbarlang – Kutatótörténet és annak tanulságai, tudományos jellegű adatok és érdekességek, perspektívák

Módszertan (mérés, ábrázolás, kötéltechnika, feltárási technika)

Gáti Attila: 3D térképezés mindenkinek

Fekete Zsombor–Sűrű Péter: Barlangi vízhozammérések tapasztalatai

Szabó Zoltán–Krkos Márk–Lukács László: Ü 88', hazám, hazám, avagy a paradicsom meghódítása

Sándor Zsolt: Egy kötél vagy két kötél? Gondolatébresztő kötéltechnikáról barlangász és ipari alpinista szemmel

Lengyel János: Valamit a szállítópályákról ...

Milotta Péter: Tűzoltótömlővel a sárkitöltés ellen

Hazai feltáró kutatás

Tóth Attila–Dr. Zentay Péter–Dr. Hajnal Ágnes: Új feltárások a Pál-völgyi barlangban

Balázs Gergely, Mede Márton: Kossuth 2-es szifon

Ba Julianna–Polacsek Zsolt: Tatabánya barlangkutató 2014–2016

Kocsis Ákos: Vízfestés/nyomjelzés lehetősége a Déli-Bakony víznyelői és forrásai között

Slíz György: Feltárások és kalandozások a Pilitől Borsodig

Külföldi feltáró kutatás

Pajor Gergely, Pauline Oberender: Hochschwab – magyar barlangkutatók eredményei Ausztriában

ifj. Adamkó Péter–Dr. Ambrus Gergely–Pál Zsolt–Sárközy Ádám–Tóth Attila: Új feltárások a Michele Gortani-rendszerben

Kunisch Péter: Canin-fennsík télen

Szegedi László Modor–Izápy Viktor: Canin nyáron

Takácsné Bolner Katalin–Hegedűs András–Kun Botond: Montenegro 2016

Élménybeszámoló (túra, verseny, konferencia, kutatótábor)

Dr. Surányi Gergely: A pilisi 870-es, avagy Magyarország leghosszabb kötélhídjának története

Dr. Leél-Óssy Szabolcs: A Déli-sziget (Új-Zéland) karsztjain

Illés Andrea: Tábor az abaligeti "Jangce" völgyében

Köblös Gabriella–Virág Magdolna: Paleokarszt a postojnai 24th International Karstological School "Classical karst" konferencián

Dr. Riskó Ágnes: Beszámoló az MKBT 2016-os szlovéniai tanulmányútról

Fleck Nóra: Beszámoló az MKBT 2016-os felvidéki, erdélyi és ausztriai tanulmányútról

Péntek esti gálaműsor: Egri Csaba és Borzsák Sarolta 3D vetítése

Szombat esti gálaműsor: Dr. Ambrus Gergely–Adamkó Péter ifj.–Tóth Attila–Jäger

Attila: Inverse Everest. Fotó-expedíció a Föld legmélyebb barlangjában.

További vetítések várhatók.

Szeretettel várunk benneteket

a Szervezők

BESZÁMOLÓK, RÖVID CIKKEK

50 ÉVES A KOLOZSVÁRI AMATŐR BARLANGÁSZ KLUB

Több mint 200 résztvevővel ünnepelte a kerek évfordulót a Jára-patak völgyében lévő Moara de Pădure közösségben lévő kempingben a CSA, vagyis a Kolozsvári Amatőr Barlangász Klub. A találkozóra a hajdani veterán és mai fiatal barlangkutatók is eljöttek, nem csak Kolozsvárról, hanem messzi tájakról és országokból is. Sajnos a klub legfőbb alapítója, a Szelek-barlangjának felfedezője, Bagaméri Béla nem érthette meg a jeles ünnepet.

A találkozó résztvevői hajdani barlangász táborokról és felfedezésekről szóló előadásokat élvezhettek, melyek közül talán a legérdekesebb volt az 1973-as Jád-völgyi tábor és a Pobráz-zsomboly felfedezéséről vetített 8 milliméteres film. Előadások hangzottak el a hajdani fehér-köveki és királyerdei barlangász táborokról és nagy felfedezésekről, melyek a klub nagy őregjeinek nevéhez fűződnek.

A magyarországi barlangkutatókat, mint hajdani kutatótárs, Sohár István, Pesti János, Radó Tamás és Adamkó Péter képviselte. Sajnálatos, hogy a magyar barlangkutató hivatalosan nem képviseltette magát a jeles ünnepségen.

Adamkó Péter

60. BARLANGNAP 2016 - ARIADNE-BARLANGRENDSZER

Elmúlt hát az idei Barlangnap is. Rendkívül sikeres, jó hangulatú hétvégét töltöttünk együtt.

279 regisztrált résztvevő jött el (ebből 79 MKBT-tag), a szervezőkkel együtt tehát bőven 300 fölött volt a létszám. Három nap alatt 118 túrát vezettünk, 14 különböző útvonalon. A túrákon összesen 506 résztvevő volt, + túravezetők.

Az Ariadne huszonöt tagja, apait-anyait beleadott a szervezésbe. Azért vállalkoztunk a feladatra, hogy a barlangász-közösségnek megmutathassuk eredményeinket – főleg az utóbbi két év látványos felfedezéseit, fejlesztéseit. Mindazonáltal egyedül nem tudtunk volna megrendezni egy ekkora összejövetelt. Köszönjük a segítséget:

- a barlangi mentőszolgálatok tagjainak az ügyeletért,
- a Marcel Loubens Kupa szervezőinek a versenyért,
- Turi Zolinak és segédeinek a szombati vacsoráért,
- az Adrenalin Tourist Rock Bandnek a szombat esti fergeteges buliért,
- Bátyónak és a szervező Füredi Zolinak az énekóráért,
- a Mountexnek és a Tendonnak a kötélhíd támogatásáért, valamint
- a kötélhíd építésében és lebontásában segítőknek.

A legnépszerűbb túra – az Ajándék-barlang mélypontjára – már csütörtök délután szinte azonnal betelt. Sajnos ide több ember levitelét a barlang adottságai nem teszik lehetővé. A másik népszerű cél az Indikációs-barlang volt. (Talán a provokatív túraleírás miatt. Lám, megfelelő marketinggel bármi sar(a)t el lehet adni.) A többi útvonalra végig volt szabad hely.

A gyakorlati kihívásra vágyók Marcel Loubens-kupán, az elméleti megmérettetést választók Kessler-kupán indulhattak, a legkisebbeket pedig változatos gyerekprogramok szórakoztatták.

A regisztrációs díjakból 828'000 Ft bevételünk volt, ami lényegében fedezte a rendezvény költségeit. Legnagyobb kiadásaink a *zuhanyozó* és *mobil-WC* bérlése, a *szombati vacsora*, *matricák* stb. legyártatása voltak, de az elköltött összeg oroszlánrészét a millió apró tétel adta. (A pólókat ettől függetlenül, önköltségi áron adtuk, a kötélhíddal kapcsolatos kiadásokat pedig az Egyesület állta.)

A Barlangnap különlegessége a Csévi-szirtek és a Klastrom-szirtek között kifeszített 870 m hosszú félelmetes kötélhíd volt. Ezzel sikerült megvalósítani Gergő nagy álmát, kipróbálhatták azt a megfelelő technikai végzettséggel rendelkező barlangászok.

A barlangnap és annak szervezése számunkra is nagy élmény volt, minden percét élveztük, de most szeretnénk ismét a kutatásra összpontosítani. Majd' minden hétvégén kint leszünk, eztán is örömmel látunk minden érdeklődőt, aki közelebbi ismeretséget szeretne kötni a bontóvödörrel...

Ádám Bence

TÚL AZ EZREDIKEN

Magyarország ismert természetes eredetű nemkarsztos barlangjainak a száma 2016. július 9-én elérte az ezret. Az ezredik barlangot, az Édesgyökerű-barlangot a Bakony nyugati részén levő Kovács-hegy Bazaltutcsájában találtuk meg a 30. Vulkan-szpeleológiai Tábor alkalmával. Ezt követően a tábor ideje alatt még további 12 barlangot is feldolgoztunk, így jelenleg (2016. 07. 13.) Magyarországon már 1012 nemkarsztos barlang ismert. 1958-ban a Bertalan Károly által igen lelkiismeretesen vezetett kataszterben még csak 51 nemkarsztos barlang volt. A nemkarsztos barlan-

gok 1000 fölötti számát kitarító katasztrozáló munkával érte el a Vulkánszeleológiai Kollektíva néhány más kutató segítségével. Magyarországon elsőként, 1295-ben a Velencei-hegységbeli Likas-köt említették. Nemkarsztos barlangokban a leggazdagabb a Tokaji-hegység 286 barlanggal, ezt követi Bakony 169 barlanggal. A legtöbb barlangot (483) andezitben, illetve andezitváltozatokban találtuk, de száz fölött van a bazaltba, a riolitufába, a homokkőbe mélyedő barlangok száma is. Leghosszabb a Mátrában levő Csörgő-lyuk 428 méterrel, a legmélyebb a Visegrádi-hegységben található Bölcso-hegyi- (vagy Kolevkai-) barlang 33 méterrel.

Eszterhás István

MONTENEGRÓ 2016

A július 31–augusztus 12. között lezajlott újabb Njeguši-Lovćen-expedíció szinte már nemzetközi jellege volt, hiszen egy erdélyi és több rozsnyói kutatón kívül idén 2 szerb és 2 amerikai barlangász is színesítette a rekord-létszámú csapatot (a két hét alatt összesen 120 fő).

A legtöbb energiát – mint a 2013. évi „nagy továbbjutás” óta minden esztendőben – ez alkalommal is a **Kétylukú-Jeges-barlangrendszer** kutatására fordítottuk: a tavaly -715 m mélységig feltárt és kb. 7,4 km-es hosszával Montenegró 2. leghosszabbjává vált rendszerben az expedíció minden napján, átlag 3 brigádban folyt párhuzamosan a munka. Itt összesen 6 végponton végeztünk feltáró kutatásokat, amelyek közül a legnagyobb várakozás érhetően a hatalmas, 30 m átmérőjű és 281 m mély *Hubertus-akna* ablaka mögött nyíló további aknák felderítését előzte meg. Ehhez először is az ablakhoz vezető majomhíd kiváltására egy laza dupla híd lett beépítve, majd onnan az öt maratoni (18–22 órás) akció tagjai egy 606 m mélységbe vivő tágas aknasort és mellette két szűkebb mellékaknát tártak fel. Mindezek összesen 473 m-rel gyarapították a rendszer felmért hosszát, ám a titkon remélt eredményt, azaz a Hubertus-akna alatti mélypontot eltorlaszoló omladék megkerülését nem sikerült elérni: az aknasor alján egy kis szifonból érkező, ismeretlen eredetű vízfolyás alig 20 m után egy járhatatlanul szűk hasadékban tűnt el. Némi kárpótlásul az egyébként porszáraz *Lisztes-ág* feltárása Montenegróban még sosem látott képződményekkel: gipsz- és aragonitkristályokkal, illetve mattfehér huntit(?)-csomócskákkel bővítette a barlang kiválás-együttesét.

A **Kétylukú** további kérdőjelei közül befejeződött a patakos főág felső végét alkotó *Vegyész-ágnak*, a főág DK-re forduló része fölött húzódó *Bivakfosszil* folytatásának, valamint a bejáratközeli zónába eső *Loreley-akna* ablakának a felderítése és felmérése is. Ezek együttesen mintegy 300 m új feltárást: az első és a harmadik esetében „csupán” felfelé tartva elágazó és elszűkülő meandereket eredményeztek; a *Bivakfosszil* végül szintén elszűkülő folytatása azonban egy újabb, a *Tízlábú disznó-akna* kiváltását lehetővé tévő összeköttetést is teremtett a főág felé. A rendszer kisebbik tagját képviselő, régóta ismert **Jeges-barlangban** pedig (amiről mostanában tudtuk meg, hogy feltárását az 1959. évi szlovén expedíció kezdte el) a kutatások folytatása igazi meglepetést hozott. A 2007-ben bejárt és felmért K-i oldalág *80-as aknájának* ismételt átvizsgálása ugyanis kiderítette, hogy az aljára szemből lenyúló törmeléklejtő

fölött a járat nem záródik, hanem egy újabb aknába bukik alá, ami 30 m-rel lejjebb a Kétylukúba, a Hubertus-akna előtti szakasz *Kantyútan-aknájának* ablakába lyukad bele! Az ezt követő kétnapos villámbivak aztán (az oldalág felső végén történt 50 m-es továbbjutás mellett) újabb fejleményekhez vezetett. Kiderült, hogy az új aknából (ami egy szokatlan színű és formájú cseppkőalakzatról a *Vérpulyka* nevet kapta) nyíló fosszil pontosan a Hubertus-aknához vezető járat fölött halad; s nemcsak további összenyílásokat, de – bár a köszörás veszélye miatt a feltárását most nem lehetett folytatni – talán egy újabb lehetőséget is kínál az immár 8,3 km hosszúságúra növekedett rendszer végomladékának megkerülésére.

Mindezekkel párhuzamosan a térség 8 barlangjában folytak még feltáró kutatások, érdemi új eredményekről azonban csak három nagy barlang esetében számolhatunk be. Így a **Lahner-barlang** térképezésének folytatására szervezett két leszállás során, a 220–230 m mélységben húzódó omladéköna és a végpont közötti szakaszon egy kürtő (*Rezszi álma*) kimászásával egy termecskét; ugyanitt és a -130 m körüli zónában pedig kisebb átkötő járatokat sikerült felderíteni közel 100 m együttes hosszal. A felmérés -255,6 m-ig jutott előre (ez alátámasztja a még kb. 80 m-rel arrébb és 20-30 m-rel lejjebb lévő végpont korábban becsült -280 m-es mélységét), s az eddig felmért 1.158 m alapján a barlang feltárt hossza már megközelíti az 1,3 km-t. A **Njegos-barlang** DK-i labirintusának továbbkutatását célzó bivak ez alkalommal a DNY-i ág két fennmaradt kérdőjelét támadta. Az idetorkolló tágas kürtő kimászása kb. 24 m magasságba ért fel (a záródása még nem látszik), s biztató a helyzet a huzatóló végponti omladékban is: a kürtőből érkező víz elfolyását követve, az itt történt kb. 50 m előrejutásból – amit balról részben már szálkó határol – csupán idő hiányában kellett a felderítőknek visszafordulniuk. A **Bogos-barlangban** pedig (újraindítva annak évek óta „hanyagolt” kutatását) a -250 m-ig terjedő akna- és meander-sorozat hossz-metszetének és beszerelési vázlatának elkészítése mellett, megkezdődött a mélyzóna áttekintő térképén szereplő számos kérdőjel tisztázása. A *Vízipók-ágban* két, míg az *Ajándék-ágban* és az *Álgyagos-szifon* után egy-egy oldaljáratot tártunk fel mintegy 150 m együttes hosszúságban, ám a dokumentáltan ismert szakaszok hossza ezekkel sem lépi túl a 2012-ben becsült 2 km-t.

A 18 alkalommal végzett terepbejárások összesen 15 barlanggal gyarapították – főként a nemzeti parkot É-ről övező térségben – az általunk ismert objektumok számát; s ebben a szerb kutatótársak tolmácsolásának köszönhetően most sokat segítettek a helybeliek is. Így a hatalmas teremre torkolló **Bukovička jama**-hoz (107 m/-93 m) például egy Kranji do-i lakos vezetett el; s helyi információk alapján sikerült végre megtalálni azt a **Marušinska jama**-t is, aminek az aljára a terület első kutatója, az osztrák Georg Lahner – pont száz esztendővel ezelőtt – a 80 méternyi hágcsó-készletével nem tudott lejutni. Ez a törmelékkitöltéssel záruló egytagú akna szintén -93 m mélységűnek bizonyult, a további új barlangok közül azonban egy sem volt mélyebb 25 m-nél. Mindezekkel együtt a 2016-ban felderített újabb járatok hossza meghaladja az 1,8 km-t, a regisztrált barlangok száma pedig 206-ra emelkedett.

Dokumentációs tevékenységünk keretében a már említett térképezési munkák mellett még 6 barlangban végeztünk poligonméréseket, mindösszesen 1572 fm hosszúságban. 8 kisebb (köztük egy új) barlangról alaprajzi és/vagy hossz-metszeti vázlat készült; s számos új fotóval gyarapodott a Kétylukú-Jeges-rendszer és a Bogos-barlang fényképállománya is. A terepbejárások alkalmával – az új objektumok bejáratának GPS-bemérésén és lefotózásán kívül – további 6 barlang dokumentációját egészítettük ki bejáratú fotóval, vagy a korábbi vázlat betájolásával, azonosító táblácská-

kat pedig 31 barlanghoz helyeztünk ki.

Az összesen 58 felkeresett barlanggal tehát az idei montenegrói expedíció ismét változatos szakmai programot kínált a résztvevők számára. A csapatmunkának köszönhetően nem maradtak el az eredmények sem, s figyelembe véve a hátrahagyott kérdőjelek és a még felderítésre váró objektumok számát, mindezek jövőre is garantálhatók!

Takácsné Bolner Katalin–Hegedűs András–Kun Botond

MKBT TANULMÁNYÚT ERDÉLYBEN

Társulatunk 2016. augusztus 13–21. között 24 fő részvételével tanulmányutat szervezett Erdélybe.

Első főhadiszállásunk az Erdélyi Kárpát Egyesület kulcsosháza volt Szinden, ahol két éjszakát töltöttünk. Az odavezető úton nem sok mindenre jutott idő, de *Bánffy-hunyadon* szerencsénkre nyitva találtuk a híres református templomot, ami megért egy villámátogatást.

Szindről végigjártuk a *Tordai-hasadékat*, illetve kísérletet tettünk a Túri-hasadék leküzdésére is, ami végül csak egyikünknek sikerült. Esténként pedig a társaság hölgytagjai remek milánói makarónival, illetve lecsóval csillapították a csapat éhségét.

Továbbhaladva a Gyergyószárhegy közelében lévő güdüctelepi szállásunkra, fürödtünk a nevezetes *Medve-tóban Szovátán*, majd *Parajd* közelében felkerestük az igen látványos *Só-szorost*.

Güdüctelepen a Timedi Vendégházban az elkövetkező három napon élvezhettük az igazi erdélyi vendéglátást, hiszen reggelire és vacsorára degeszre ehettük és ihattuk magunkat.

Első barlangos programunk a *Súgó-barlanghoz* vezetett, ahol a társaság egy normál és egy overállos program keretében ismerhette meg a barlangot. A kalauzolásban Crisán Hunor, Simon László és Szabó Tivadar voltak segítségünkre, akik a következő napot is velünk töltötték, amiért ezúton is külön köszönetet mondunk nekik. A barlangi program után a Maros-forrás felkeresése szerepelt a programban, amit egy zivatar kissé megzavart, de végül egy jó kis túra kerekedett belőle.

Másnap a Békás-szoroshoz mentünk, ahol a társaság kétfelé oszlott. A kényelmesebbek a szoros parkolójától gyalog mentek végig, míg a sportosabbak elbuszoztak a szoros végéig, ahonnan meredek út vezetett fel a Hóvirág-barlanghoz (Peștera Munticelu). Útközben kissé sportos mászással átkeltünk egy jópofa átmenő barlangon is, majd a túloldalon értük el a célunkat. Sajnos az egykor gazdag cseppkődisek nagy részét leverték, összefüstölték, így a barlang nagyon szomorú látványt nyújtott.

Délutáni programunk a *Gyilkos-tóhoz* vezetett, ahol három részre váltunk. Voltak, akik az *Oltárköre* másztak fel, mások a *Kis Cohárdot* célozták meg, és voltak, akik csónakáztak a tavon.

Az időjárás egészen eddig kegyes volt hozzánk, estére azonban megérkezett az eső, s másnapra is rossz időt ígértek. Pedig ekkor terveztük volna az Egyesítő megmászását. Talán túlságosan megijedtünk, mert erről lemondtunk, s helyette a *parajdi sóbányát* látogattuk meg, mondván, hogy hazafelé úgysem maradna rá idő. Délutánra mindenesetre kisütött a nap, s bálványosfürdői szállásunk elfoglalása után még tettünk egy alkonyi túrát a *Bálványosvárra*.

Másnap ragyogó időben végigjártuk a *Büdöshegy* körútját, benne a nevezetes torjai Büdös-barlanggal, illetve a Buffogó-láppal. Útközben friss medvenyomokra is bukkantunk, ami óvatosságra intette a társaságot, de szerencsére nem jött össze a randi. Délután a Szent Anna-tóhoz mentünk, de előtte még felkerestünk egy jégkorszaki növényritkaságokat rejtő tőzegmoha-lápot, utána pedig a bátrabbak meg is mártóztak a szép környezetben található tóban.

Utolsó előtti napunkon gyakorlatilag egész nap utaztunk *Nagyváradig*, mindössze Orbán Balázs sírjánál álltunk meg *Szejkefürdőn*, illetve a *körösői református templomot* sikerült megnéznünk. Szállásunk az Arany János Kollégiumban volt, közel a városközponthoz, így még este sétálhattunk a gyönyörűen felújított és kivilágított belvárosban.

Vasárnap délelőttöt is a városban töltöttük, ahol rengeteg látnivaló akadt, de délben sajnos indulnunk kellett, hogy különösebb nehézség nélkül átkelve a határon, időben elérjük a Debrecenből, illetve Miskolcra Budapestre induló vonatokat.

F. N.

INVERSE EVEREST EXPEDÍCIÓ

Fordított Everest névvel indult expedíció augusztus 1-jén Ambur Gergely, ifj. Adamkó Péter, Jager Attila és Tóth Attila részvételével Abháziába, a 2350 méter magasan nyíló Krubera-Voronya-barlangba. A helyszínen egy nemzetközi expedícióhoz csatlakoztak azzal a külön feladattal, hogy földünk legmélyebb barlangjáról fénykép és videofelvételeket készítsenek egy később megjelenő könyv és film részére.

A -2080 méter mélyen lévő „Game Over” teremig oda-vissza az út 9 napig, azaz 210 óráig tartott. Magához a 9 napos úthoz a helyszínen csatlakozott Kolozsvárról Fabian Botond és a libanoni Toufic Abou Nader barlangkutató, így hatan érték el Földünk legmélyebb, száraz lábbal is járható pontját.

Az expedícióról a Szakmai napokon a részletes beszámoló fog elhangzani. Szeptember 30-án a Budapest II. kerületi Marczibányi téri Művelődési Központban 19 órától a résztvevők exkluzív előadást tartanak. Sajnos itt a részvétel belépődíjas. (Lásd a 4. oldalon az előadások között. Szerk.)

Adamkó Péter

HERÉNYI PÉTER EMLÉKVERSENY A SZILICEI-JÉGBARLANGNÁL

A rozsnyói barlangkutatók hajdani társuk, Herényi Péter emlékére idén először – augusztus 27-én – rendezték meg ezt a magas színvonalú technikai versenyt a Szilicei-jégbarlang bejáratánál.

Herényi Péter 1983-ban a sziklafalon próbálta ki saját készítésű beülőjét, de a kísérlet tragédiába torkollott. A 17 éves Herényi Péter életét már a kísérletnél jelen lévő édesanyja sem tudta megmenteni.

Maga a verseny a jégbarlang előtti sziklafalon kialakított, bonyolult, igen magas színvonalú kötélpályán zajlott, és kettős magyar sikerrel végződött. A férfiaknál első

helyezett Nagy Dénes Ákos, a hölgyeknél Csondor Kata végzett az élen.

A barlang előtti réten minden igényt kielégítő tábor volt kialakítva gyerek-játszóházzal és sörösátorral, ahol a résztvevők igény szerint gulyáslevest és virslit is kaphattak a frissítőkhöz. A verseny színvonalát emelte Burdiga Pál, Rozsnyó polgármestere is, aki a helyezetteknek különdíjat adott.

Köszönet illeti a rendező Rozsnyói Barlangkutató Egyesületet, kiemelve Sturmman Bertalan, Kinyik Ferdinánd, Repaszky Miklós, Bittó Ernő és Jakab Gábor szervezők magasszintű munkáját.

Adamkó Péter

Megjelent a Karszt és Barlang 2012–2014 évi 192 oldalas összevont száma.

A folyóiratot azon tagjaink kapják (kapták) meg, akik a 3 év alatt legalább 2 éves tagsággal rendelkeztek. Akiknek ez idő alatt csak egy évi tagsága volt, azok féláron (400 Ft) vehetik meg.

A tartalomból:

Veress Márton–Puskás János–Zentai Zoltán–Benkő Zsolt:

A parajdi Sós-hegy karrformái

Takácsné Bolner Katalin: Schmidl Adolf (1802–1863) a

Bihar hegység barlangjairól

Virág Magdolna: Történeti áttekintés a budai barlangok keletkezéséről – a klasszikus karsztfejlődéstől a hipogén barlangképződésig

Sásdi László: A Vértes karsztjának fejlődéstörténete

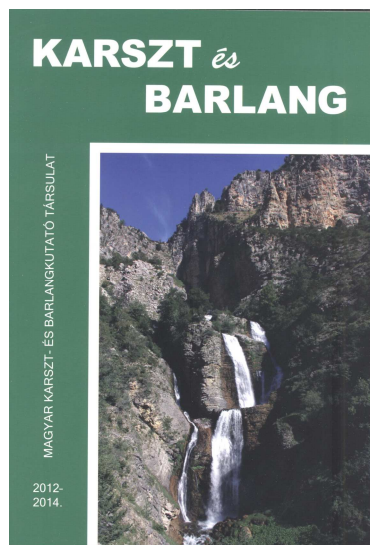
Szentes György: Új-Zéland barlangjai

Stieber József: A Szemlő-hegyi-barlang aereoszol-monitoring programjának eredményei

Rybár Olivér–Veress Márton: A felszín alatti karsztjelenségek Cholnoky Jenő kutatásaiban

Fritz Zsolt–Tóth Attila: A Pál-völgyi-barlangrendszer megszületése

Takácsné Bolner Katalin: Egykori kitértési szinteket jelző kalcitlemez-lerakódások vizsgálata a Pál-völgyi-barlangban

Az **UIS 17. Nemzetközi Barlangtani kongresszusa** 2017. július 23–29. között kerül megrendezésre az ausztráliai Sydney-ben

Részletes információ: <https://www.speleo2017.com/>

Speleo Sport Árlista 2016

Cordura overall (700 g./m²) extra nagy foltokkal: 24 500 Ft.

Standard overall cordura foltozással: 21 500 Ft.

Hobby overall: 18 500 Ft.

Műnyúl: 11 000 Ft.

Cserélhető betétes térdvédő: 4200 Ft.

Sloszos bag, kicsi:	2500 Ft	Nagy:	2800 Ft
Bag 40L:	6800 Ft	Bag 60L:	7800 Ft
Bag 80L:	9000 Ft	Expedíciós bag:...	11 000 Ft
Petzl Stop:	6500 Ft	Pantin:	15 150 Ft
Croll:	12 050 Ft	Ascension:	14 350 Ft
Vertex:	20 550 Ft	Elia-Elisos:	14 600 Ft
Myo RXP:	22 100 Ft	Myo:	21 500 Ft
Tikka XP:	13 750 Ft	Tikka RXP:	24 350 Ft
Fixo Duo:	30 100 Ft	Duo Led14:	35 850 Ft
Fenix HP 12: max 900 lumen!	21 800 Ft		
Fenix HP 30: max 900 lumen! aksival, töltővel:	39 500 Ft.		
Fenix HP 25: 360 lumen, 4 db AA elemmel:	22 000 Ft.		

*Üdvözlettel:
Kocsis András*

Elérhetőség: www.speleo.hu

1094. Bp. Balázs Béla u.30.

06 20 367 6964,

06 1 785 9551

Nyitva tartás: h-k-sz: 10–18 óráig,
csütörtök: 10–19 óráig,
péntek: 10–17 óráig.

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején (lapzártá: minden páros hónap 10-én)

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: 06-70/8811-477. E-mail: mkbtiroda@gmail.com

Szerkesztő: Fleck Nóra. Felelős kiadó: dr. Leél-Őssy Szabolcs

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Elektronikus adathordozón érkező anyagokat tudunk fogadni.

